

Rakennustuoteteollisuuden työturvallisuuswebinaari 18.5.2022

Työturvallisuuskulttuurikysely betoniteollisuuden työturvallisuuskilpailussa 2021

Tapaturva Oy

Tom Johnsson

+358 50 369 9645

Tom.Johnsson@tapaturva.fi

Turvallisuuskulttuuri

- Turvallisuuskulttuuri on yksilön ja ryhmän arvojen, asenteiden, käsitysten, osaamisen ja käyttäytymisen tuote. Se määrittelee organisaation turvallisuusjohtamisen tyylin ja tason sekä siihen sitoutumisen
- Positiivisen turvallisuuskulttuurin organisaatioita kuvaavat molemminpuoliseen luottamukseen perustuva kommunikaatio, jaettu käsitys turvallisuuden merkityksestä ja luottamus siihen, että ennaltaehkäisevät toimenpiteet ovat tehokkaita
- Huonoa turvallisuuskulttuuria kuvaavat mm. laajalle levinnyt, yhteisesti sovittujen menettelytapojen vastainen toiminta sekä päätökset, joissa systemaattisesti nostetaan tuotanto ja kulut turvallisuuden edelle
- Turvallisuuskulttuuri (syyt asennoitumiseen turvallisuuden suhteen) vrt. Turvallisuusilmapiiri (asennoituminen turvallisuuden suhteen)

Turvallisuuskulttuurikyselyn järjestelyt ja analysointi betonikisassa 2021

- Kartoitus suoritettiin verkkokyselylomakkeen avulla marras – joulukuussa 2021
- Yhteensä 20 väittämää, joihin vastattiin skaalalla 1 (ei koskaan) – 5 (aina)
- Lisäksi oli mahdollisuus antaa avointa palautetta
- Tehtailla huolehdittiin omatoimisesti kyselylinkin jakamisesta ja vastaamisen järjestelyistä
- Vastauksia toivottiin sekä tehtaiden työntekijöiltä että esimiehiltä
- Tavoitteena oli, että mahdollisimman moni henkilöstöstä vastaa
- Yhteensä kyselyyn vastasi 628 työntekijää tai urakoitsijaa (vastausprosentti n. 30 %) sekä 167 esimestä tai toimihenkilöä (n. 67 %) kisaan osallistuneilta 50 tehtaalta
- Kartoitusta ja analyysiä ei tarkennettu haastatteluilla
- Jokaiselle tehtaalle toimitettiin yhteenveto kartoituksen tuloksista

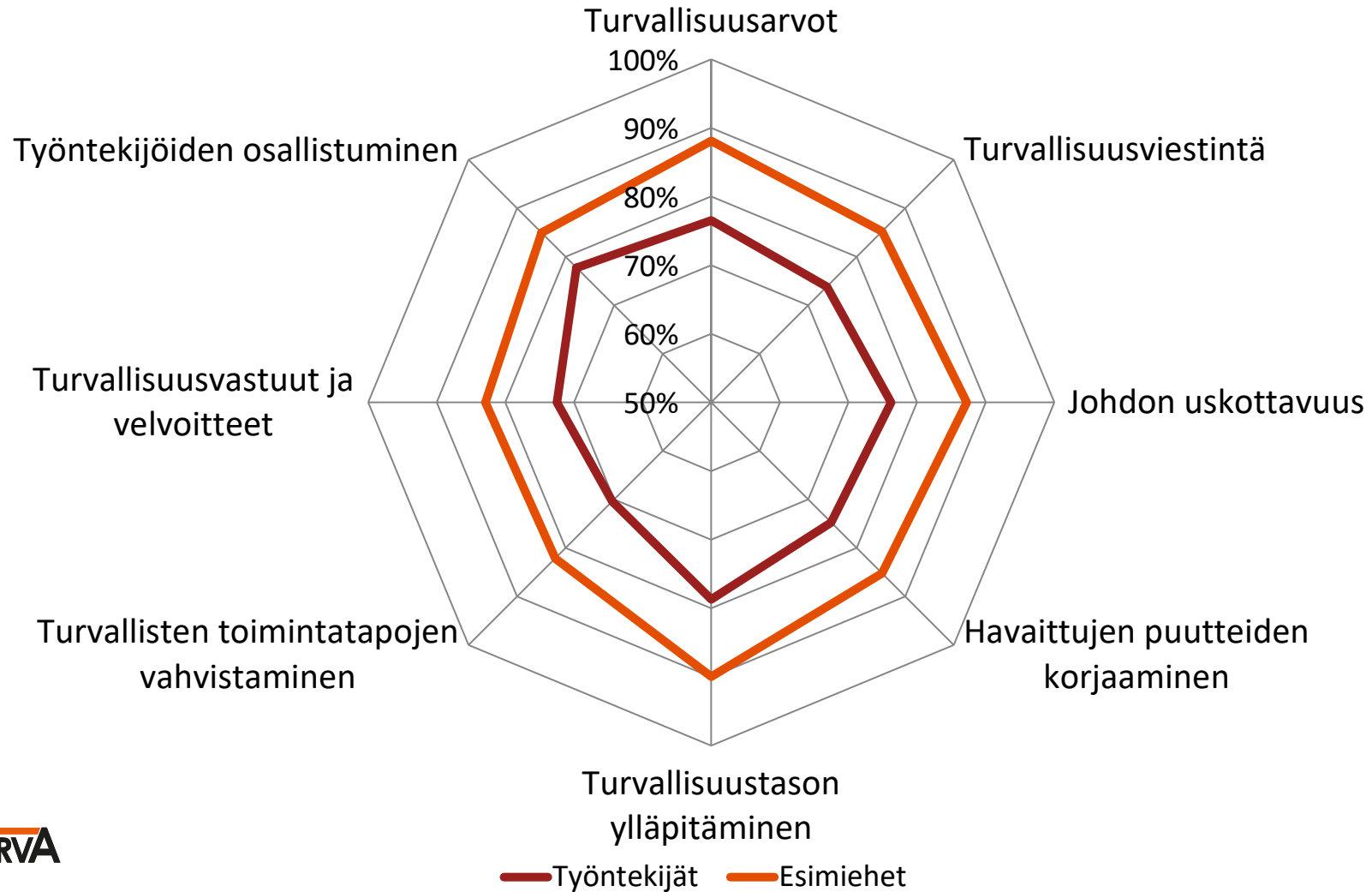
Kysely

- Esimerkki väittämästä:

		ei koskaan/ erittäin harvoin	harvoin	joskus	usein	(melkein) aina
1	Kun työntekijät havaitsevat turvallisuuspuutteen he korjaavat sen tai ilmoittavat siitä esimiehelle	1	2	3	4	5

Kysymykset/väittämät on valittu tehdasteollisuuteen soveltuviksi

Tulokset, kaikki betonikisaan 2021 osallistuneet tehtaat

Yleisvaikutelma

- *Turvallisuustason ylläpitäminen* sai yleensä parhaimman tuloksen betoniteollisuuden yrityksissä
- *Turvallisuusarvot, Johdon uskottavuus ja Työntekijöiden osallistuminen* saivat seuraavaksi parhaimmat arviot
- *Turvallisuusviestintä ja Havaittujen puutteiden korjaaminen* vaati yleensä lisähuomiota betoniteollisuuden yrityksissä
- *Turvallisten toimintatapojen vahvistaminen ja Turvallisuusvastuut ja velvoitteet* saivat heikoimmat tulokset betoniteollisuuden yrityksissä ja näiden parantamiseen on panostettava
- Esimiehet antoivat yleensä yli 10 % paremman arvion eri turvallisuuskulttuurin komponenteille kuin työntekijät. Tämä voi viitata siihen, että työntekijöiden vaatimustaso tuotanto-olosuhteille on yleisesti korkea ja tähän on kiinnitettävä huomiota.
  - Ainoastaan *Työntekijöiden osallistuminen* -komponentille ero oli alle 10 %, mikä voi viitata siihen, että sekä työntekijät että esimiehet odottavat toisiltaan enemmän turvallisuudessa.

Havainnot 1/2

- Osassa tehtaista vastausprosentti jäi alhaiseksi tai jätettiin kokonaan vastaamatta
  - Vastausprosentin pitäisi olla mahdollisimman suuri, jotta kartoituksen tulokset kuvaisivat työpaikan turvallisuuskulttuuria riittävän tarkasti
    - Isossa tehtaassa noin yli 60 %, pienemmässä noin 100 %
- Lisäksi tuloksia olisi syytä tarkentaa puolueettoman henkilön tekemillä työntekijöiden ja esimiesten haastatteluilla, jotta toimenpiteet voitaisiin kohdentaa tarkemmin tehdas- tai työryhmäkohtaisesti

Havainnot 2/2

- Elmeri⁺ -tulos ja turvallisuuskulttuurikyselyn tulos ovat usein linjassa toistensa kanssa, mutta eivät aina, esim.
  - Turvallisuustietämyksen lisääntyessä vaatimustaso nousee henkilöstössä. Jos johto ja esimiehet eivät kykene tähän vastaamaan, turvallisuuskulttuuri voi saada heikon arvion ”hyvällä” tehtaalla.
  - Turvallisuusvaatimuksia on asetettu tai tunnetaan vain vähän tehtaalla ja ne voivat olla helppoja täyttää, jolloin arvio turvallisuuskulttuurista voi olla hyvä

Päätelmät

- ”Turvallisuus ensin” ei saa olla vain juhlapuheiden sanahelinää, vaan sen pitää toteutua tehtailla myös arjessa
  - On hyvä muistaa, että myös ne yksittäiset kerrat, kun tuotanto menee turvallisuuden edelle, jättävät pitkän muistijäljen työyhteisöön
- Työntekijöiden tulee saada osallistua turvallisuuden kehittämiseen
  - Turvallisuuden omistajuus tulee rakentaa kaikille organisaatiotasolle ja siten hyödyntää täysimääräisesti työntekijöiden osaamista
- Turvallisuuden edistämisestä on annettava näkyvää tunnustusta
  - Johtamisen pitää olla näkyvää ja esimerkillistä
  - Johdon viesti saavuttaa työntekijät myös työnjohdon välittämänä
  - Johdon on myös huomioitava esimiesten turvallisuus ja terveys

Päätelmät

- Esimiesten pitää ehtiä huomaamaan ja huomioimaan turvallisuutta ja terveyttä edistävät sekä ylläpitävät työntekijät
  - Esimiehillä pitää olla myös aikaa kuunnella työntekijää
  - Turvallisuus ja terveys kuuluvat osaksi työstä käytäviä arkipäiväisiä keskusteluita
  - Valmius kehittää sekä selittää turvallisuusmenettelyitä ja -määräyksiä
    - Esim. esimiesten pitää kyetä selittämään ja avaamaan tilanteita, joihin teknistä korjaavia ratkaisua ei ole käytettävissä heti ja perustella turvallisten työtapojen merkitys siihen asti, kunnes tekninen ratkaisu on käytettävissä
  - Esimiesten opastus, työkalut ja resursointi

Esimerkkejä kyselyyn saaduista kommenteista

- Tavarat lattioilla aiheuttavat joka hetki tapaturman vaaran
- Nostoelinten raudoitteiden puutteisiin tulee kiinnittää erityistä huomiota
- Joistakin työturvallisuuteen vaikuttavista asioista puhutaan ja tehdään vaararaportteja, mutta ne eivät johda mihinkään
- Heti tapaturman jälkeen turvallisuuteen kiinnitetään huomiota, sen jälkeen unohtuu
- Täällä haetaan syyllisiä, ei ratkaisuja
- Pakotetaan takaisin työpaikalle työtapaturman jälkeen sairauslomalta
- Jos turvallisuuden katsotaan vaikuttavan tuottavuuteen, katsotaan sitä läpi sormien
- Esimiehet eivät puutu turvattomuuteen
- Työntekijät eivät korjaa/ilmoita havaitsemiaan puutteita
- Turvallisuudessa on menty paljon eteenpäin, jo muutama vuosi ilman tapaturmia
- Turvalliset työtavat ovat iskostuneet porukalle takaraivoon ja ovat itsestäänselvyys
- Paljon on kehitettävää ja paljon on kehitetty. Oikeaan suuntaan mennään koko ajan, ...

Suosituksset

- Turvallisuus tulee ennen tuotantoa arjessa
  - Työn ja työolosuhteiden suunnittelu ennalta ja yhteistyössä työporukan kanssa
  - Työn ja olosuhteiden jatkuva seuranta -> kehittäminen
  - Puuttuminen turvattomuuteen tapahtuu poikkeuksetta ja rakentavasti
  - Työntekijöillä on mandaatti puuttua
- Työsuojelutehtävät suunnitellaan ja määritellään kaikille organisaatiotasolle
  - Helppokäyttöiset työkalut tehtävien hoitamista varten
  - Tehtävien resursointi
    - Erityisesti toimenpiteiden toteutus – johdon seurattava!

Suosituksset

- Riskien arviointi perustana riskienhallinnalle
  - Ohjeet ovat linjassa riskien arvioinnin kanssa
  - Vähintään vaarallisimmille töille on kirjalliset ohjeet
  - Ohjeistuksen mukaan toimimista itsearvioidaan järjestelmällisesti
- Jos turvallisuusohjeita ei voi noudattaa käytännössä, ne on laadittava uudestaan
  - Ohjeiden merkitystä työntekijöiden turvallisuudelle ja terveydelle on perusteltava huolella
  - Tarvittaessa perustelut toistetaan säännöllisesti

Suosituksset

- Henkilökohtainen palaute turvallisuudesta ja terveydestä
  - Olemassa olevia keskustelumenettelyjä ei yleensä kannata muuttaa, vaan huomioida työntekijä arjessa sekä erityisesti kuunnella työntekijöitä
  - Perinteisten turvallisuus- ja terveystvaarojen huomioimisen lisäksi pitää muistaa tervehtiä ja keskustella myös yleisellä tasolla, kuten ”miten menee” / ”kuinka voit” / ”mitä teet”, ...
- Toimenpiteitä ovat myös kaikki viestinnälliset tai toiminnalliset toimenpiteet, kuten vaaratilanteiden käsittely ja turvallisuusratkaisujen hakeminen niihin yhdessä työporukan kanssa